

Kitépném a szívem, ha csilingelő, búbajos verseket szülne azoknak,
 kik vad lármával rontanak rám.
 Cirógatni cinikus, pöffedt arcukat.
 kik arcomba bikacsökkal csapdosnak,
 édes csemegét dús asztalukra,
 kik könnyes éhségem könnyezve nevetik.
 Kitépném a szívem,
 ha mélysége gyémántját önekik teremni.

A diktatúra beállta után sokat zaklatja a rendőrség, munkájából elbocsájtják, nyomorral, betegséggel küzködik szegényes novízsádi lakásán. A forradalmi hang, mintha rezignációba csapna át, a derűs bizakodást felváltja benne a szomorúság. Ez időből való versei tete vannak a nehéz élet sikolyaival:

Sokat gondolok a tüdőbajosokra,
 mert ólomsúlyú nálunk a köd,
 lucskos fertő itt az utca,
 nehezebbek a gondmázsák
 és jaj, a külvárosban túlsok most
 a temetés...

Végül ezerkilencszázharmincegyben a rendőrség kiútasította. Bécsbe ment s néhány hónap után sikerült kijutnia álmai országába, a Szovjetunióba.

De itt Bácskában élt és írt a legnehezebb időkben nagy családjának, a dolgozóknak; illik megemlékeznünk róla, a magyar munkáskultúra előfutárjáról, s talán nem lenne anakronizmus összegyűjteni és kiadni írásait.

HERCEG JÁNOS

S Z E M L E

»KULTURNI ZSIVOT«

Szerbia kultúregyesületeinek szövetsége »Kulturni Zsivot« (Kultúrélet) címen folyóiratot indított, amelynek első száma márciusban jelent meg. A »Kulturni Zsivot« a zágrábi »Kulturni Radnik« és a lyublyanai »Obzornik« mellett a harmadik folyóirat, amelyet a kultúregyesületek köztársasági szövetségei indítottak meg azért, hogy még élénkebben és közvetlenebbül hathassanak kulturális és közművelődési munkánk helyes irányítására. Makedóniában »Kulturen Zsivot« címen adnak ki havonta megjelenő folyóiratot, a korábban kulturális-tájékoztató lapként megjelenő szarajevói »Odjek« pedig ma már Bosznia és Hercegovina kultúr-

egyesületei szövetségének közlönye. Ezzel a kultúregyesületek valamennyi szövetségének — Crnagorát kivéve — megvan a maga folyórata vagy lapja. Ezek közvetlenül támogatják a szövetségeket mindazoknak a feladatoknak megoldásában, amelyeket a szövetségek a Népront kulturális munkájának átvállalásával és az összes tömegszervezetek (AFZs, ifjúság, szakszervezetek) kulturális tevékenységének egyesítésével magukra vállaltak.

Dobrica Csósziics vezércikke a »Kulturni Zsivot« első számában világosan kijelöli ezeket a feladatokat. A szövetség első és alapvető feladata — hangsúlyozza a vezércikk — kultúregyesületek létesítése azokban a falvakban, amelyekben eddig nem

alakultak meg, továbbá szakszervezeti és ifjúsági egyesületek alakítása azokban a városokban, bányá- és ipari központokban, ahol még nincsenek. Különös gondot kell fordítani a kultúregyesületekre azokban a falvakban, amelyekben termelő parasztszövetkezetek és szövetkezeti otthonok vannak. Szerbia kultúregyesületeinek szövetsége — hangoztatja tovább a cikk — nagyobb mértékben kell, hogy támogassa a hatóságok népoktatási szerveit az írástudatlanság leküzdésében és felszámolásában.

Új könyvtárakat és olvasóköroket kell létesíteni, közre kell működni a kulturális és művészi tevékenység minden formájának: a színiátszó csoportok, ének- és zenekarok, a népi tánc csoportok stb. minél teljesebb tömegesítésén és ki kell éleznie a harcot a minőségért, a kultúregyesületek rendezményeinek művészi színvonaláért.

A »Kulturnj Zsivot« irányító és tájékoztató cikkeivel, a kultúregyesületek előtt felmerülő feladatok népszerű ismertetésével és magyarázatával, a kulturális-művészi csoportoknak adott gyakorlati tanácsaival nagy mértékben támogatja a kultúregyesületeket feladataik megoldásában. Bár a folyóirat megjelenésekor még nem öltött végleges formát és nem határozta meg pontosan tevékenységi körét, már első számában néhány olyan irányító és népszerű tájékoztató cikket közöl, amelyek nagy hasznára válnak a városi és falusi kultúregyesületeknek. Dobrica Csószics már említett »Az SzKP második kongresszusa és Szerbia kultúregyesületei szövetségének feladatai« című cikke mellett ki kell emelni Bora Dranovac cikkét Pártunk kulturális és népművelési munkájáról a falvakban. A cikkíró kijelölte azokat a közvetlen feladatokat, amelyek a JKP V. kongresszusának értékelése szerint falvaink kulturális átalakítása során megvalósításra várnak. A JKP programjában kifejezésre juttatott feltételből kiindulva — amely szerint

a falu kulturális átalakítása kizárólag a mezőgazdaság szocialista átalakításával kapcsolatosan lehetséges — a cikkíró hangoztatja, hogy falvainkban a szocialista építés sikereivel egyidejűleg általános kulturális forradalom indult meg és Pártunk kezdeményezésére dús népművelési és kulturális munka terebélyesedett ki.

A JKP V. kongresszusának értékelése — hangsúlyozza a cikkíró — rámutat a párt falusi kultúr munkájának alapvető gyengeségére, egyúttal pedig kitér a feladatokra. Ezek a feladatok: küzdelem a falusi kultúr munka állandóságáért, rendszerességéért és nagyobb eszmei telítettségéért. Bora Dranovac ezután arról ír, hogy feltétlenül fokozni kell falusi kultúr munkánk szociális eszmeiségét és többek között a következőket hangsúlyozza:

A dolgozó paraszttömegek és a falu kapitalista elemeinek összecsapásából határozott eszmei harc fejlődött ki, amely elkerülhetetlenül kifejezésre jut falvaink kulturális életében is. Kultúr munkánk szocialista eszmeisége a falvakban folyó osztályharc jelenlegi szakaszában a szegény- és dolgozó parasztság öntudatát növeli, a munkás és a dolgozó paraszt osztályszövetségét mélyíti el, a szegény- és dolgozó parasztság új magatartásának továbbfejlesztését jelenlegi sajtó, népi, szocialista állama iránt és elősegíti a szocialista hazafiasság megerősítését a falvakban. Végül, a falusi kultúr munka eszmei tartalma kitaró harcot jelent az elmaradottság, a tudatlanság, a babona és az előítéletek ellen. Enélkül el sem képzelhető igaz politikai művelődés a falvakban, a dolgozó paraszttömegek nem tehetik magukévá a marxizmus elveit.

A »Kulturnj Zsivot« első száma közli még Olivera Mladenovics részletes beszámolóját Szerbia népi táncbemutatójának és népdalünnepévének előkészületeiről. A cikk hangsúlyozza, hogy egyes falusi tánc csoportok vidékük eredeti táncainak be-

mutatásával pozitív eredményeket értek el, egyidejűleg pedig rámutat a hibákra és arra, hogy egyes tánc csoportok eltávolodnak a kitzűzött céltől (a városi tánc csoportok népi táncok utánezatát mutatják be, a táncokat izléstelen formában mutatják be stb.). A városi tánc csoportok munkájával kapcsolatosan a cikk két ellentétes, de egyaránt negatív irányzatra hívja fel a figyelmet egyrészt a kezdetleges, úgyszólván durva táncok bálványozására, másrészt a rossz stilizációs kísérletekre.

Méhajlo Vukdragovics »A karének ápolásáról« című cikkében megállapítja, hogy zeneszerzőink nem foglalkoznak kellő mértékben karénekek szerzésével. Hangoztatja, milyen nagy szükség van új karénekekre, amelyek változatossá tennék, gazdagítanák az énekkarok műsorát. Úgyszintén szükségesnek tartja a régebbi, de művészi szempontból értékes énekkari művek felelevenítését és ápolását.

Nada Depilo a színjátszó csoportok járási és városi szemléjéről írt cikket. Írásában főleg a drámai csoportok előadásainak eszmei és művészi színvonalának emelkedését hangsúlyozza. A fejlődést a kiadott műsor keret-terv felhasználásának tulajdonítja.

A »Kulturni Zsivot« első száma az írástudatlanság akadályairól is beszámol és megállapítja kiküszöbölésének módzatait. Jelentést tesz a népszerű módszerek alkalmazásáról mezőgazdaságunkban, ezenkívül jegyzeteket és tájékoztató közleményeket is közöl a köztársaságunkban és az ország egyéb részeiben folyó kultúrnmunkáról.

Z. M.

A NÉPOKTATÁS 1949. ÉVI 2. SZÁMA

Új köntösben jelent meg a Népoktatás legújabb száma, ezzel is jelezve azt a fejlődést, amelyen keresztül ment. Jelentős esemény ez a

szám a magyar tanerők részére, mert most vált a Népoktatás valóban az ő lapjukká; tanerőink ezután nemcsak olvassák a lapot, hanem írásaikkal részt vesznek szerkesztésében is. A tisztán elméleti cikkek közlése mellett, a Népoktatás jövőbeni feladata lesz a nevelési gyakorlat és elmélet összekapcsolása, konkrét segítségnyújtás tanerőinknek mindennapi munkájukban.

A lap bevezetőjében János Gábor ír a vajdasági magyar iskolák fejlődéséről. Meggyőző számadatokkal bizonyítja azt a hatalmas fejlődést, amelyen a magyar iskolák a felszabadulás óta keresztülmentek. Csak két példa: az 1945—46-os tanévben 6.082 magyar gimnáziumi és 315 tanítóképzős tanuló volt, az 1948—49-es tanévben 10.460 a gimnáziumi és 600 a tanítóképzős tanuló száma. »A vajdasági magyar, valamint az egyéb nemzeti kisebbségi iskolák fejlődésének üteme — írja János — Pártunk folytonos és rendszeres gondoskodását mutatja, hogy a testvériség és egyenjogúság politikáját továbbfejlessze, megerősítse és elnelyítse.«

Fordításban közli a Népoktatás Makarenko, a nagy szovjet pedagógus előadását a családi nevelés általános feltételeiről. Ez a cikk hasznos szolgálatot tesz az iskola és otthon együttműködésének és nemcsak a tanerők, hanem a szülők érdeklődésére is számot tart. Hasznos tanácsokat nyújt a szülőknek, hogyan neveljék gyermekeiket.

A további cikkeket vajdasági magyar tanárok, tanítók írták a magyar iskolák oktatási kérdéseiről. Jelentős számú tanerőnk lépett már írásával nyilvánosság elé a Népoktatás kibővített számában, hogy tapasztalatait közreadva elősegítse az iskolai munka fejlődését.

A Népoktatásnak ez a száma is bizonyíték arra, hogy mennyi erőnk kihasználatlan még! Többnyire olyan kultúrnmunkások írásai jelentek meg, akik még eddig soha nyilvánosan nem szerepeltek írásaikkal, most pe-